

Як показав аналіз, зараз на лісозаготівлях Українських Карпат, залежно від типу деревостану та рельєфних умов лісосіки, найбільш доцільно використовувати системи машин варіантів 8; 9; 11, які наведено в табл. на рис. 1.

Література

1. **Правила рубань** в гірських лісах Українських Карпат. – К. : Держком. лісового господарства, 2003. – 24 с.
2. **Шкіря Т.М.** Технологія і машини лісосічних робіт / Т.М. Шкіря. – Львів : Вид-во "Тріада – плюс", 2003. – 352 с.
3. **Мартинців М.П.** Аналіз роботи та принцип формування структури проектування машин для освоєння гірських лісів / М.П. Мартинців, Й.С. Бадера, О.Т. Ковальчик // Науковий вісник НЛТУ України : зб. наук.-техн. праць. – Львів : РВВ НЛТУ України. – 2006. – Вип. 16.5. – С. 59-62.
4. **Бадера Й.С.** Теоретичні основи вибору системи машин для освоєння гірських лісів / Й.С. Бадера // Науковий вісник НЛТУ України : зб. наук.-техн. праць. – Львів : РВВ НЛТУ України. – 2006. – Вип. 16.5. – С. 62-68.
5. **Мартинців М.П.** Розроблення методу формування альтернативних варіантів системи машин для лісозаготівель / М.П. Мартинців, Т.З. Матюхіна // Науковий вісник НЛТУ України : зб. наук.-техн. праць. – Львів : РВВ НЛТУ України. – 2007. – Вип. 17.7. – С. 120-123.
6. **Быков В.П.** Методическое обеспечение САПР в машиностроении / В.П. Быков. – Л. : Изд-во "Машиностроение", 1989. – 255 с.
7. **Кіндрацький Б.І.** Рациональное проектирование машинобудительных конструкций : монография / Б.І. Кіндрацький, Г.Т. Сулим. – Львів : Вид-во КІНТАПРІ, ЛТД, 2003. – 280 с.
8. **Лютий Є.М.** Елементи теорії технічних систем / Є.М. Лютий, М.П. Мартинців, Л.О. Тисовський. – Львів : Вид-во УкрДЛТУ, 2003. – 181 с.

Собко Н.М., Солтис И.Ф. Синтез системы машин для лесозаготовок в горных условиях и оценка эффективности их работы

Приведен анализ работы машин на лесозаготовках в горных условиях. Предложена схема многокритериального синтеза для выбора системы машин. Выведены аналитические зависимости для определения коэффициента готовности системы машин и комплексного показателя эффективности их работы, которая выражает отношение стоимости машин к их фактической производительности.

Sobko N.M., Soltes I.F. Synthesis of the system of machines for logging-offs in mountain terms that estimation of efficiency of their work

The analysis of work of machines is resulted on logging-offs in mountain terms. The chart of multicriterion synthesis is offered for the choice of the system of machines. Analytical dependences are shown out for determination the coefficient of readiness of the system of machines and complex index of efficiency of their work which expresses attitude of cost of machines toward their actual productivity.

УДК 657.1: 630

*Доц. Т.А. Городня, канд. екон. наук;
магістр Т.З. Пизьо – Львівська КА*

ОПТИМІЗАЦІЯ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА

Висвітлено питання проблеми обліку витрат і калькулювання собівартості продукції. Визначено фактори пошуку резервів ефективного управління собівартістю продукції. Представлено завдання аналізу собівартості продукції та фактори її зниження, а також наведено розширену схему управління собівартістю продукції.

Сучасна економіка потребує від підприємства підвищення ефективності виробництва, конкурентоспроможності продукції на основі впровадження досягнень науково-технічного прогресу, ефективних форм господа-

рування і управління виробництвом, активізації підприємництва тощо. Важлива роль у реалізації цього завдання приділяється аналізу собівартості продукції. Зниження собівартості продукції є найважливішим чинником розвитку економіки підприємства. Собівартість є одним із найбільш багатограних показників господарської діяльності підприємств.

Під собівартістю продукції, робіт і послуг розуміють виражені у грошовій формі витрати усіх видів ресурсів: основних фондів, промислової сировини, матеріалів, палива й енергії, праці, використовуваних безпосередньо в процесі виготовлення продукції і виконання робіт, а також для збереження і поліпшення умов виробництва і його вдосконалювань.

Проблеми обліку витрат і калькулювання собівартості продукції постійно перебувають у центрі уваги багатьох відомих учених. Значну увагу їм приділено в працях таких економістів: Ф.Ф. Бутинця, С.Ф. Голова, З.В. Гуцайлюка, В.І. Єфіменка, Б.М. Литвина, Ю.Я. Литвина, М.Р. Лучка, М.С. Пушкаря, В.В. Сопка, М.Г. Чумаченка та ін. Вагомий вклад у розвиток методологічних питань собівартості продукції зробили зарубіжні вчені: О.П. Аксененко, П.С. Безруких, Р. Вандер Віл, Фандель Гюнтер, К. Друрі, В.Ф. Палій, Т. Скоун, В.І. Ткач, Д. Фостер, Ч.Т. Хорнгрен, А. Яругова та ін.

Отримані протягом багатьох років результати теоретичних і практичних розробок із проблем удосконалення собівартості продукції мають велике значення для розвитку вітчизняної теорії обліку витрат і калькулювання собівартості. Проте дослідження діючої методики собівартості продукції на підприємствах свідчать, що вона неповною мірою відповідає сучасним умовам господарювання. Вимагають практичної реалізації питання удосконалення обліку матеріальних витрат, зокрема вибору методу оцінювання сировини і матеріалів, обліку витрат на оплату праці, обліку і розподілу непрямих витрат. Дослідженням встановлено, що основним внутрішнім чинником зростання цін на продукцію є висока собівартість її виробництва, яка визначається: недостатнім технічним і технологічним оснащенням підприємств; нерівномірним, сезонним характером виробництва; значними витратами внаслідок виробництва продукції.

Вивчення практики діяльності вітчизняних підприємств засвідчує, що в умовах зорієнтованої на ринок економіки наявна система обліку витрат не може задовольнити інформаційні потреби управлінців, оскільки має низку вад, а саме: відсутня інтеграція всіх видів обліку для забезпечення менеджерів необхідною інформацією; внутрішньогосподарський облік витрат не ведеться за нормативним методом за місцями їх виникнення і центрами відповідальності; інформація про відхилення фактичних показників від нормативних щоденно не відображається в базах даних ПЕОМ і не використовується в управлінні виробництвом; контроль витрат обмежується ретроспективним контролем фактичної собівартості, коли втратам і перевитратам ресурсів неможливо запобігти.

Відповідно до визначених технологічних і організаційних характеристик виробництва обґрунтовано впровадження на підприємствах системи обліку за місцями виникнення витрат і центрами відповідальності, яка в межах окремих структурних одиниць та відповідальних осіб забезпечує відображен-

ня, нагромадження, оперативний контроль та надання інформації про витрати і результати діяльності, а також дає змогу оцінювати роботу менеджерів і трудових колективів. Пропонуємо виділяти місця витрат за адміністративною, технологічною та умовною ознаками.

Важливим фактором пошуку резервів ефективного управління собівартістю продукції є вибір методу оцінювання матеріальних ресурсів при їх використанні у виробництві. Необхідність підвищення оперативності обліку зумовлюють використання нормативного методу оцінки сировини та матеріалів під час відпуску їх у виробництво.

Схему аналізу собівартості продукції і джерела їх даних для здійснення аналізу зображено на рис. 1.

Рис. 1. Схема аналізу собівартості продукції і джерела даних для здійснення аналізу

Завданнями аналізу собівартості продукції є: оцінка виконання плану зі собівартості за звітний рік; виявлення використаних ресурсів подальшого зниження собівартості продукції; розроблення заходів із мобілізації резервів економного витрачання матеріальних, трудових, грошових ресурсів. Для виявлення резервів зниження собівартості, необхідно визначити фактори, які зумовлюють це зниження.

Під факторами зниження собівартості продукції розуміють усю сукупність рушійних сил і причин, які визначають її рівень та динаміку. До факторів зниження собівартості продукції можна віднести:

1. Підвищення технічного рівня виробництва, зокрема впровадження нової прогресивної технології, підвищення рівня механізації та автоматизації виробничих процесів; розширення масштабів використання й удосконалення техніки і технології, що застосовується; краще використання сировини та матеріалів;
2. Поліпшення організації виробництва і праці, тобто удосконалення управління виробництвом і скорочення витрат на нього; упровадження наукової організації праці; покращення використання основних виробничих фондів; поліпшення матеріально-технічного забезпечення; скорочення транспортно-складських витрат тощо;
3. Зміна обсягу виробництва, що зумовлює відносне скорочення умовно-постійних витрат внаслідок зростання обсягу виробництва;
4. Зміна структури, асортименту та поліпшення якості продукції.

Розширену схему управління собівартістю продукції зображено на рис. 2.

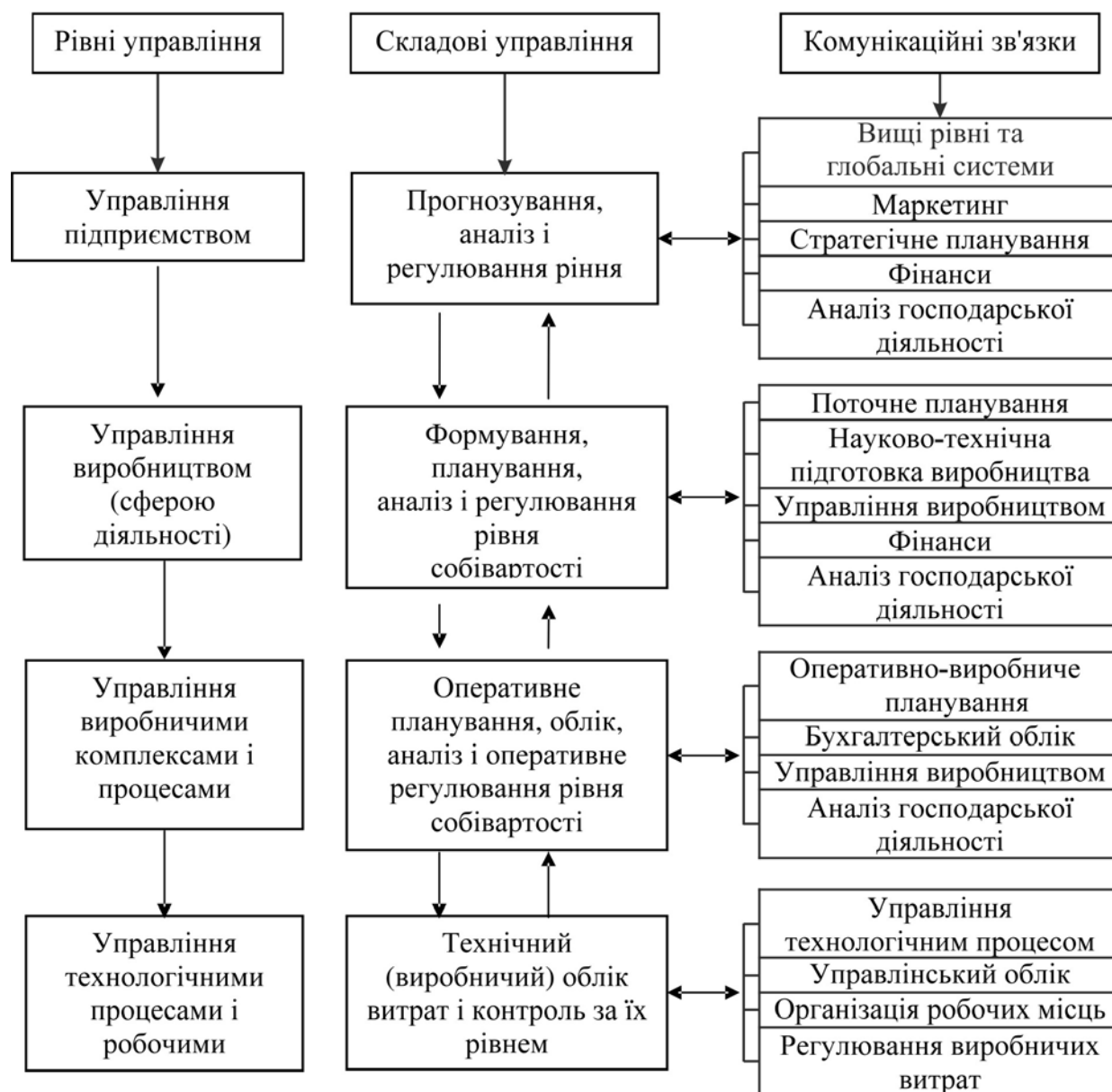

Рис. 2. Розширена система управління собівартістю продукції

Зазначимо, що шляхів зниження собівартості продукції є чимало: це і використання менш дорогих матеріалів, це і вдосконалення процесу виробництва, автоматизації робочих місць та скорочення кількості працівників, це і кооперація з іншими підприємствами, які можуть виготовляти ті чи інші складники за меншими цінами тощо. Однак існує чимало проблем, пов'язаних із цим. Так, зменшення витрат на придбання якісних матеріалів та заміна більш дешевими може призвести до зниження якості кінцевого продукту, а це може негативно позначитися на реалізації продукції. Зменшення кількості працівників і автоматизація виробництва потребує на перших етапах чималі капіталовкладення тощо.

Оптимальним шляхом зниження собівартості продукції є запровадження економних технологій виробництва, переймання світового досвіду зі зменшення собівартості. Також важливим є дотримання всіх головних принципів ефективного розміщення продуктивних сил: це скорочення шляхів між виробником та покупцем, між виробництвом і сировинною базою.

Література

1. Остафійчук А.В. Мотиваційний механізм управління підприємством / А.В. Остафійчук // Вісник ЧДІЕУ : зб. наук. праць. – Сер.: Економічна. – Черкаси : Вид-во ЧДІЕУ, 2010. – Вип. 5. – С. 163-172.

2. Павловська О.В. Удосконалення методів пошуку зростання прибутку / О.В. Павловська // Фінанси України – 2006. – № 9. – С. 9-14.

3. Чигасов С.Г. Управління затратами підприємства : навч. посібн. / С.Г. Чигасов. – Ірпінь : Вид-во НАДПІС України, 2006. – 130 с.

Городя Т.А., Пызьо Т.З. Оптимизация себестоимости продукции предприятия

Отражен вопрос проблемы учета расходов и калькуляции себестоимости продукции. Определены факторы поиска резервов эффективного управления себестоимостью продукции. Представлено задание анализа себестоимости продукции и факторы ее снижения, а также приведена расширенная схема управления себестоимостью продукции.

Gorodnia T.A., Pyzio T.Z. Optimization of production production company

The article covers the issues of problems of cost accounting and costing of products, finding the factors of cost effective management of reserves, production, presented by the task analysis unit cost and its factors decline and enlarged scheme of production costs.
